

יד א מיי פ"א מהלכות
עירובין הלכה טו סמג
עשין ח טו"ש"ע א"ח סי'
שפו סעיף ג:
טו ב מיי"ט שם הלכה ז סמג
שם טו"ש"ע א"ח סי'
שפו סעיף א:
טו ג מיי"ט שם הלכה טו
סמג שם טו"ש"ע א"ח
סימן שסו סעיף ג:
ז ד מיי"ט שם פ"ד הל' ח
סמג שם טו"ש"ע א"ח
סי' שט סעיף א:
יה ה מיי"ט שם פ"א הל' טו
סמג שם טו"ש"ע א"ח
סי' שסו סעיף ג:
יז ו מיי"ט שם הלכה ז סמג
שם טו"ש"ע א"ח סימן
שפו סעיף א:
כ ז מיי"ט פ"ח מהלכות
שבת הלכה ז סמג לאוין
סה טו"ש"ע א"ח סימן שט
סעיף ו:
כא ח ז מיי"ט פ"א מהל'
שכנים הלכה ז סמג
עשין קכ טו"ש"ע ח"מ סימן
קעז סעיף ח:
כב י מיי"ט שם פ"ב הלכה א'
טו"ש"ע שם סעיף א:
כג כ מיי"ט פ"ד מהלכות
סוכה הלכה יג טו"ש"ע
א"ח סימן תלג סעיף
ג:

רבינו הנאל

שאין בו ד' אמות על ד'
אמות פטור מן המזוזה
ומן המעקה כו' ואוקימנא
אפילו לרבנן דמכשרי
בסוכה במחוקת ראשו
ורובו משום דהיא דירת
עראי אבל בית דה"י דירת
קבע אפילו רבנן מודו
שאינו נתיב דירה ולא
מקרי בית דירה עד שיהא
בו ד' אמות על ד' אמות
וכ"ש פחות מד': אמר
מר פטור מן המזוזה
ומן המעקה כו'. הני הא
בהדיא כתיב בהו קרא
בית מזוזה שנאמר
וכתבתם על מזוזות ביתך
מעקה שנאמר כי חבנה
בית חדש ועשית מעקה
ואינו נחלט שנאמר כי
ימכור בית מושב וגו'
וכתיב בעורכי המלחמה
מי האיש אשר בנה בית
חדש בנגעים כתיב כנגע
נראה לי בבית ואין
מעריבין בו ואין
משתתפין בו ואין מניחין
בו עירוב מ"ט דכיון דאין
בו ד' אמות על ד' אמות
לאו דירה היא אבל
שיתופי מבוי מניחין בו
דקי"ל עירובי חצרות
בבית שבחצר ושיתופי
מבוי בחצר שבמבוי והא
בית שאין בו ד' אמות לא
גרע מחצר שבמבוי. ואין
עושיין אותו עיבור בין
ב' עיירות. משום דאתקן
לדירה ולא חזי לדירה
אבל בורגנין חזו
למלתייהו. ואין האוחין
ההשותפין חולקין בו.
ואוקימנא אין בו דין
חלוקה כמו בית שיש בו
חלק בחצר כי הא דאמר
רב הונא חצר מתחלקת
לפי פתחיה רב חסדא אמר
נותן ד' אמות לכל פתח
ופתח והשאר חולקין
בשעה והני מילי בית דקאי

ואין עושיין אותו עיבור בין שתי עיירות. תימנה האי צית מאלי
עבדתייה לר"מ דלמנר פרק כילד מעצרין (עירובין דף טו.
ושם) נותנין קרפף לזו וקרפף לזו צלל צית כך היא וכן לרבנן
אליצא דרז הונא דבגמרא ולחייא
לשתייהן אותו קרפף אינו לריך צית
ואי כשיש יותר ממאה וארבעים
ואחת אמה ושליש אמה צין שתי
עיירות דהוא שיעור שני קרפפות
שעכשיו מנטרף¹⁰ צית זה לנרפן דכשיש
צו ד' חשיז למעט האיר ולנרפן ואי
צית ציה ארבע אמות לא חשיז והוי
כמאן דלימא ואין העיירות מתחברות
צין לרז הונא צין לחייא צר רז א"כ
מה לו להוכיר שתי עיירות הוה ליה
למימר ואין עושיין אותו עיבור לעיר
אחת כיון שאין צו ד' אמות דאי הוה
צו ד' אמות וקאי לתוך שצעים אמה
ושיריים הוה מתעבר עם העיר
למדוד מן הצית דשל עיר אחת
יכולין לעשות צורגנין ללכת צמקוס
שירלו כדלמרינן צפרק עושיין פסין
(שם דף כה). איתתו מצרניש לצי
כישתא דדניאל דהוי תלמא פרסי
אמאי סמכיתו אצורגנין הא אציה
דלמינן¹¹ אמר אין צורגנין צצבל נפק
אחוי ליה מתותא דמיצלען צשצעים
אמה ושיריים ואומר רש"צ"ס דגרסינן
הכל ואין עושיין¹² עיבור לעיר וכן
משמע צירושלמי¹³ דגרסינן ואין עושיין
אותו עיבור לעיר ור"מ מקיים גירסת
הספרים ומפרש דאין נותנין לזה הצית
דין עיבור שצין צ' עיירות לרבנן
לעיר אחת צפני עצמה אין לה קרפף
כדלמרינן (שם דף טו.) לא אמרו
קרפף אלא צין שתי עיירות ואם היה
לזה הצית ד' אמות היה לו דין עיר
אחת לתת לו קרפף כמו לעיר והיינו
נותנין לצית זה ולעיר שאצלו צ'
קרפפות כמו צשתי עיירות לרז הונא
ולחייא צר רז קרפף אחד לשתייהן
דעל כרתך לאו דוקא נקטי רבנן
שתי עיירות דהוא הדין עיר וצית
אלא אגז דנקט ר"מ עיר נקטי רבנן
שתי עיירות דהא לחייא צר רז
דלמנר קרפף אחד לשתייהן על כרתך
לא נקטי רבנן שתי עיירות דוקא
דהוא הדין עיר וצית דע"י צורגנין

המוצלעים צתוך שצעים אמה ושיריים הולך כדמוכח פרק עושיין
פסין (שם דף כה). ומיהו אין נראה שיש צית כעיר לגמרי ליתן
קרפף לצית אחד צפני עצמו לר"מ ולרז הונא אליצא דרבנן ליתן
לשני צתים צלל עיר קרפף לזו וקרפף לזו ואע"פ שלחייא צר רז
אליצא דרבנן הוי צית כעיר לגמרי שנותנין לשני צתים צלל עיר
קרפף אחד לשתייהן דאי לאו הכי עיר שאין לה חומה צמה יתחברו
הצתים ליחש צחת אס לא על ידי דמיצלען כל אחת ואחת צתוך
שצעים אמה ושיריים של חצרתה דאין סברא להצריך שיגיע זו לזו:
ואף

ואין עושיין אותו עיבור בין שתי עיירות ואין
האחין והשותפין חולקין בו לימא רבי היא
ולא רבנן אפילו תימא רבנן עד כאן לא
קאמרי רבנן התם¹⁴ אלא לענין סוכה דדירת
עראי היא אבל לגבי בית דדירת קבע הוא
אפי' רבנן מודו דאי אית ביה ד' אמות על ד'
אמות דיירי ביה אינשי ואי לא דיירי ביה
אינשי: אמר מר פטור מן המזוזה ומן
המעקה ואין מטמא בנגעים ואינו נחלט
בבתי ערי חומה ואין חוזרין עליו מעורכי
המלחמה מ"ט דבית כתיב בהו בכלהו ואין
מעריבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין
בו עירוב מ"ט¹⁵ דלא חזי לדירה *עירובי
חצירות אין מניחין בו אבל *שיתוף מניחין
בו מ"ט דלא גרע מחצר שבמבוי דתנן¹⁶
*עירובי חצירות בחצר שיתופי מבוי במבוי
והוינן בה עירובי חצירות בחצר והתנן¹⁷ הנותן
*עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו
עירוב דוהדר שם אינו אוסר אלא אימא
*עירובי חצירות בבית שבחצר *ושיתופי
מבואות בחצר שבמבוי והאי לא גרע מחצר
שבמבוי *ואין עושיין אותו עיבור בין שתי
עיירות דאפי' כבורגנין לא משוינן ליה מ"ט
בורגנין חזו למילתייהו והאי לא חזי למילתיה
ואין האחין והשותפין חולקין בו טעמא דלית
ביה ד' אמות הא אית ביה ד' אמות חולקין
והתנן¹⁸ אין חולקין את החצר עד שיהא
בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה
אלא אימא¹⁹ אין בו דין חלוקה כחצר²⁰ דאמר
רב הונא חצר לפי פתחיה מתחלקת ורב
חסדא אמר *נותן לכל פתח ופתח ארבע
אמות והשאר חולקין אותו בשוה דהני
מילי בית דלמיהו קאי יהבינא ליה חצר
האי דלמיסתר קאי לא יהבינן ליה
חצר: *היתה גבוהה מעשרים אמה ובא
למעטה בכרים וכסתות לא הוי מיעוט
ואע"ג

ואין עושיין אותו עיבור בין שתי עיירות. דתנן צמסכת עירובין (דף
טו.) נותנין קרפף לשתי עיירות אס יש לזו שצעים אמה ושיריים ולזו
שצעים אמה ושיריים עושה קרפף לשתייהן להיות אחת שתי עיירות
המוצלעות זו מזו קמ"א אמות ושליש ויש צאמנע צית נמנאל אותו צית
צתוך שצעים אמה וד' טפחים לשתייהן
נעשה אותו צית כעיצור להן כחשה
עוצרה שכריסה צולטת ומנטרפת
להיות שתייהן כאחת ללן צאחת מהן
שיהו שתייהן לו כד' אמות ומונה
אלפים מחוזה להן ואס יש צית
פחות מד' אמות אינו חשוד לנרפן:
ואין האחין או השותפין חולקין בו.
קס"ד השתא שאין יכולין לכוף זה
את זה לחלק לפי שאין צו כדי לזה
וכדי לזה: לימא רבי היא. ללא
חשיז סוכה צליר מד' אמות: ויא
רבנן. דכי היכי דמכשרי צסוכה
אלמנא דירה היא והוא הדין לכל מילי
דצית: כוליהו בית כתיב בהו.
מזוזות ציתך (דברים ו) כי תצנה
צית חדש (שם כג) וצאל אשר לו הצית
(ויקרא יד) כי ימכור צית מושז (שם
כה) אשר צנה צית חדש (דברים כ):
הכי גרסינן אין מעצרין ואין
משתתפין צו ואין מניחין צו עירוב
דלא חזי לדירה עירובי חצירות אין
מניחים צו אצל שיתופי מבואות
מניחין צו כו': דלא חזי לדירה.
וטעמא דעירובא מפרש צעירובין
(דף טו.) משום דירה דצית שנותנין
צו הפת של עירוב הוי כאלו כולן דרין
צתוכו ונמנאל כל הסנר משתמשת
לצית אחד הלכך צית דראוי לדירה
צעינן ופת נמי אינו לריך ליתן כיון
דלא מיקרי דירה אין הסנר צו אוסר
על צני חצר שאין רשותו כלום:
דלא גרע מחצר. שאינו מקורה
והאי נמי סלק הקיפו וקרויו כמי
שאינו נמנאל שיתוף עומד צאזיר
החצר ותנן²¹ (עירובין דף פה:) דשיתוף
נותן צאזיר החצר משום דעירוב
החצר לצירוף הצתים הוא להיות
כולס כדרים צצית אחד הלכך צעינן
צית דראוי לדירה ושיתוף המצוי
אינו אלא לנרף החצרות וחצרות לאו
דירה נינהו והלכך לא צעי דירה
אלא צאזירא של חצר דיו²² וצמקוס

משתמר ויהיו כל החצרות כולן כאלו משמשין להיות אחד: מי
מינטר לא גרסינן דאי משום נטירותא תרוייהו נטירותא צעו ועוד
דצחנר מנטר הוא צכלי ומעירוב פריך דצעיל צית דירה כדמוכח
לקמן. אלא הכי גרסינן עירובי חצירות בחצר והתנן הנותן את
עירובו כו'. עירוב הגצוי מצתי החצר ונתנו צצית שער היינו צית
קטן שלפני שער החצר או מצפנים או מצחוץ ושומר הפתח יושז
שם: אכסדרה. שלפני הצית שקורין פורטק"א: מרפסת. עלייה
ארוכה על פני החצר²³ על פני רשות הרצים וצה פתחים הרצה
לפי מחילומיה ודירין צכל אחת ואחת ועושיין מרפסת ארוכה לפני
משתמר ויהיו כל החצרות כולן כאלו משמשין להיות אחד: מי
מינטר לא גרסינן דאי משום נטירותא תרוייהו נטירותא צעו ועוד
דצחנר מנטר הוא צכלי ומעירוב פריך דצעיל צית דירה כדמוכח
לקמן. אלא הכי גרסינן עירובי חצירות בחצר והתנן הנותן את
עירובו כו'. עירוב הגצוי מצתי החצר ונתנו צצית שער היינו צית
קטן שלפני שער החצר או מצפנים או מצחוץ ושומר הפתח יושז
שם: אכסדרה. שלפני הצית שקורין פורטק"א: מרפסת. עלייה
ארוכה על פני החצר²⁴ על פני רשות הרצים וצה פתחים הרצה
לפי מחילומיה ודירין צכל אחת ואחת ועושיין מרפסת ארוכה לפני
משתמר ויהיו כל החצרות כולן כאלו משמשין להיות אחד: מי
מינטר לא גרסינן דאי משום נטירותא תרוייהו נטירותא צעו ועוד
דצחנר מנטר הוא צכלי ומעירוב פריך דצעיל צית דירה כדמוכח
לקמן. אלא הכי גרסינן עירובי חצירות בחצר והתנן הנותן את
עירובו כו'. עירוב הגצוי מצתי החצר ונתנו צצית שער היינו צית
קטן שלפני שער החצר או מצפנים או מצחוץ ושומר הפתח יושז
שם: אכסדרה. שלפני הצית שקורין פורטק"א: מרפסת. עלייה
ארוכה על פני החצר²⁵ על פני רשות הרצים וצה פתחים הרצה
לפי מחילומיה ודירין צכל אחת ואחת ועושיין מרפסת ארוכה לפני

מסורת הש"ס
עם הוספות
א) ע"י תוס' עירובין עב.
ד"ה בפת. (ב) עירובין פה.
ג) צ"ב יא. (ד) עירובין
פה. (ה) מעשרות פ"ג
ה"ג.
גליון הש"ס
מכמ"י גמרא והתנן
אין חולקין את החצר
עד שיהא בה ארבע
אמות לזה וכו'. ע"י צ"ב
דף נח ע"ב צמס"ד ד"ה ר'
ישמעאל וכו':
ליקומי רש"י
מרפסת. אלו"י"ר והרבה
פחמי עליה פמוחין לו
ויולין עולין דרך סולס
אחד שקורין דגמ"ד
(כ"ב יא.). בחצר
שבמבוי. לאפוקי חצר
שאינה פתוחה לו *עירובין
פה:.

הגהות וצינונים
א) [צ"ל הכא] (גליון):
ב) צ"ל דתניא
(רש"י): ג) י"ג בחצר
(גליון) וכן כתב הרש"י:
ד) צ"ל ותניא (רש"י):
ה) בדפורי נוסף או על
פני: ו) צ"ל בחצר
(רש"י): ז) נדצ"ל
כרוחב. כל המש"ש להלן
וכנגד כל החבו:
ח) צ"ל מצבורך (רש"י)
עיי"ש) וכן העתיק
המהרש"א: ט) לפנינו
איתא אבדה דאבדה:
י) צריך להוסיף אותו:

לעזי רש"י
פורטק"א. פירוש
אכסדרה. כניסת הצית חצר
שלפני הטורקלין (רש"י)
צרכות דף כב ע"ב, צית
שער (רש"י צ"ב דף יא
ע"ב ועיין רש"י מנחות דף
לג ע"ב ד"ה אכסדרה
וד"ה צית שער).
א"י וי"ד. פירוש מרפסת
(ועיין רש"י עירובין דף
נט סוע"ב ד"ה מרפסת).
גזוטרס (רש"י עירובין
דף עה ע"ב ד"ה שתי
גזוטרסות ועיין רש"י
סוכה דף נח ע"ב
ד"ה והקיפו גזוטרס).
אשק"א. פירוש סולס,
מעלות (רש"י שמות כ,
כג). מדרגות (רש"י
יחזקאל לח, כ; שה"ש ב,
ז).